

Skilte foreldre og henting

av Advokat Bjørn Zwiilgmeyer

Foreldrene til Josefine på 6 år er skilt. Det er mor som har foreldreansvaret og omsorgen for Josefine. Far har samværsrett. Foreldrene er ikke blitt enige om henting av Josefine i barnehagen. Flere ganger har barnehagen opplevd at far kommer for å hente, uten at de har hørt at dette er avtalt mellom mor og far. Far mener at han har rett til å hente Josefine når det måtte passe han. Far mener også at han har krav på å få være med på foreldresamtaler og foreldremøter i barnehagen.

Hva bør barnehagen gjøre her? - hva sier lovverket?

Giftet og samboende foreldre har i utgangspunktet delt foreldreansvar og delt omsorg. Det at foreldre har ansvar for egne barn er et grunnleggende prinsipp i norsk rett, nedfelt i barneloven § 30. Foreldreansvaret innebærer en del plikter og rettigheter knyttet til deltagelse, til medbestemmelse og til informasjon om forhold knyttet til barnet.

Det er mest vanlig at foreldre har felles foreldreansvaret og at de ved samlivsbrudd eller i de tilfeller de ikke bor sammen, har delt omsorg. Dette innebærer at begge foreldre har lik rett til deltagelse, informasjon og medbestemmelse. Barnehagen skal forholde seg til dem begge på lik linje. Barnehagen vil også ofte kunne bidra til oppfølging av samværsavtaler inngått dem i mellom. Det kan lett oppstå interessekonflikter og uklarheter. Jeg mener at alle parter er tjent med at barnehagen primært forholder seg til den barnet bor sammen med. Videre mener jeg at barnehagen skal kunne kreve skriftlige instruksjoner fra denne dersom det er endringer i samværsavtaler med betydning for henting, medbestemmelse og deltagelse på møter og så videre.

Hvor en av foreldrene har overtatt det fulle foreldreansvar og all omsorg, som i vårt tilfelle, er dette et signal til barnehagen om å utvise varsomhet i forhold til den annen foreldres rolle i forhold til møter, henting og andre ting. Et utgangspunkt er at den annen forelder da ikke skal hente uten særskilt avtale. I dette tilfelle skal ikke Josefines pappa hente henne i barnehagen. Barnehagen bør her snarest mulig kontakte barnets mor for å få oppklart forholdet og for å ha fått avklart hvilke rutiner som skal legges til grunn ved hans fortsatte henting av datteren. Dersom barnehagen mener at fars engasjement er positivt for Josefine vil det være naturlig og riktig å bidra til at en henteordning kommer på plass gjennom kontakt med mor.

Pappaen til Josefine krever deltagelse på møter og informasjon om henne fra barnehagen. Som utgangspunkt har begge foreldre etter barneloven rett til informasjon om barnet i kraft av sin rolle som mor eller far. Dette gjelder også hvor kun den ene har foreldreansvar. Etter barneloven § 47 skal informasjon om barnet til den som ikke har foreldreansvar i utgangspunktet gå gjennom den som har det. I vårt tilfelle skal altså barnehagen kunne henvise Josefines far til moren. Dette forutsetter

imidlertid at barnehagen har den nødvendige informasjon om hvem som har foreldreansvaret. Hvordan vet en det? Samboende eller gifte foreldre har etter barneloven § 34 i utgangspunktet felles foreldreansvar. Hvor foreldre ikke bor sammen eller er gift har moren i utgangspunktet foreldreansvaret etter barneloven § 35. Foreldrene har avtalefrihet på dette punktet og at de også kan få foreldreansvaret fastsatt ved dom. Det er viktig å merke seg at enhver endring av foreldreansvaret skal meldes til folkeregisteret for å være gyldig. Dette innebærer at barnehagen ved usikkerhet skal forholde seg til det som til enhver tid er registrert i Folkeregisteret. Folkeregisteret har imidlertid taushetsplikt og vil ikke gi barnehagen opplysninger om hva som er registrert på det enkelte barn. Barnehagen må derfor be foreldrene innhente opplysningene for om nødvendig å dokumentere dette.

Dersom den andre forelder likevel kontakter barnehagen direkte med en forespørsel knyttet til barnet, skal barnehagen etter barneloven § 47 imøtekomme dette krav om innsyn, så langt det ikke er i konflikt med taushetsplikt og det ikke "kan være til skade for barnet". Dersom barnehagen ikke imøtekommer krav om innsyn fra en foreldre skal avslag gis skriftlig. Den som krever opplysninger gis da en klagerett til Fylkesmannen. Dette gir klageren såkalte partsrettigheter etter forvaltningsloven, selv om det her skulle dreie seg om en privat barnehage som i utgangspunktet vil falle utenfor forvaltningsloven.

Når det gjelder hva slags informasjon som da kan gis den som ikke har foreldreansvar mener jeg at barnehagen klart må skille mellom informasjon som er relevant i forhold barnehagen og andre forhold. Barnehagen skal være meget varsom med å gi informasjon om andre forhold. Typisk vil personlige forhold om den andre forelder, informasjon om relasjonen mellom barnet og den andre forelder og forhold knyttet til fritidsaktiviteter falle utenfor det barnehagen skal og kan gi opplysninger om.

Jeg mener at far til Josefine i dette tilfelle skal gis anledning til en foreldresamtale med barnehagen og få ut all relevant informasjon om Josefine. Det er imidlertid slik at Josefines far kun har rett til opplysninger på forespørsel, barnehagen har ikke plikt til å holde ham løpende orientert. Josefines far ikke har krav til å bli innkalt til foreldremøter og motta informasjonsskriv. Det er tvilsomt om Josefines far i det hele tatt har rett til å delta på foreldremøte uten morens samtykke. Det viser seg i praksis at det er variasjon mellom de enkelte barnehager på hvordan dette håndteres.

Det er åpenbart at det her er eller vil oppstå konflikt mellom Josefines foreldre. Jeg mener barnehagen kan bidra til å redusere problemet med å ha fastsette regler på rett til henting, opplysninger og deltagelse på informasjonsmøter. Barnehagen bør naturligvis i størst mulig grad unngå å gå inn i konflikten mellom foreldre her som i andre steder og heller anmode foreldre om å oppsøke kompetente tredjeparter for mekling.